

הבעייה הלבנונית

צבי מדאל
10:29:37 30/05/2010

לבנון מהווה איום על המזרח התיכון

ראש ממשלת לבנון, סעד אלחרירי, ביקר השבוע בווינגטון, שם נועד עם ראשי השלטון וספג לא מעט ביקורת. אומנם מסורתית לבנון היא בת ברית של המערב וארה"ב, שפועלות באמצעים דיפלומטיים ופונסיים מזה עשרות שנים לתמוך ביציבותה הפוליטית השברירית, אך גלישתה לעבר "ציר הרשע" שינתה את המצב באופן דרמטי. לבנון נמצאת עכשיו מעשית תחת שליטת חיזבאללה, המקבל את הנחיותיו מאיראן ומסוריה. לבנון כבר אינה מדינה עצמאית והיא בגדר של איום על המזרח התיכון כולו.

ביקורו של חרירי בארה"ב הוצע

מצב זה קיבל ביטוי ברור בווינגטון. פגישתו של הנשיא אובמה עם חרירי הוצעה ולא התקיימה מסיבת עיתונאים אחרי שיחתם. הבית בלבן העביר לתקשורת תמונת סטילס אחת וכל צד פירסם הודעה נפרדת על תוכן השיחות. בהודעת הבית לבן נאמר, כי הפגישה התמקדה בהעברת נשק מסוריה לחיזבאללה ובתפקידה של לבנון במועבי"ט (לבנון מכהנת כ"ר מועבי"ט בחודש מאי), אשר אמורה לדון בימים אלה בהטלת סנקציות נוספות על איראן. בהודעה נכללה גם הצהרה על נחישותה של ארה"ב להמשיך לחזק את המוסדות הלבנוניים ובעיקר את הצבא וכוחות ביטחון הפנים.

חרירי גם נועד עם מזכיר ההגנה רוברט גייטס, עם השליח למזרח התיכון ג'ורג' מיטשל ועם עוזר מזכירת המדינה לענייני המזה"ת, ג'פרי פלטמן. רק פלטמן פירסם הודעה אחרי השיחה; עיקרה כי לבנון תפקיד חשוב בבניית שלום בר קיימא באזור ובמילים אחרות כי על לבנון לגלות אחריות ולפעול נגד הברחת הנשק מסוריה לחיזבאללה, המסכנת את סיכויי השלום באזור. חרירי התקבל גם על ידי ננסי פלוסי, יו"ר בית הנבחרים וג'ון קרי, ראש וועדת החוץ של הסנאט. מקורות הקרובים לכל הגופים האלה הדליפו לתקשורת כי השיחות לא היו קלות.

אכזבה בארה"ב מהתבטאויותיו של חרירי

בני השיח האמריקאים הביעו דאגה עמוקה מן המתרחש בלבנון. בעיקר הם התמקדו בהעברת הנשק לחיזבאללה, אבל הביעו גם אכזבה מהצהרותיו המיותרות והמתמיהות של חרירי. בימים האחרונים הוא התבטא בצורה מתריסה שלא הייתה כרוח המציאות. בתגובה להצהרות מארה"ב כי סוריה העבירה טילי סקאד לחיזבאללה, פורסם בעיתון "אלספיר" הלבנוני כי הוא הגיב שחיזבאללה יכול לרכוש את כל הנשק שבו הוא רוצה, כולל טילים, כדי להגן על לבנון. לאחר מכן השווה את הכרזות ארה"ב בדבר העברת טילי סקאד מסוריה לחיזבאללה להודעות ארה"ב בזמנו על המצאות של נשק להשמדה המונית בעיראק שמעולם לא נמצא. ארה"ב לא ציפתה להתבטאויות מסוג זה מחרירי, המוקשר אליה שנים רבות. יתרה מכך, בדרכו לארה"ב עבר חרירי בדמשק ונועד עם אסד - מה שמצביע על כך כי רצה - או נאלץ(?) - לתאם את שיחותיו העתידיות בווינגטון עם אסד. אומנם התקשורת הסורית טענה שאסד אמר לחרירי כי אין צורך בתיווכו לגבי קידום היחסים בין סוריה לארה"ב, אך ללא ספק אסד הזהיר את חרירי לכל יגלה רגשות פרו אמריקאים יתר על המידה.

חרירי בין הפטיש לסדן

חרירי נמצא איפוא בין הפטיש לסדן. התקרבות לארה"ב תעלה את חמת הסורים ותגביר את המתח עם הגורמים הפרו-סוריים בלבנון, בעוד שהתרפסות בפני אסד ומתן אוטונומיה דה-פקטו לחיזבאללה פוגעת קשות במדיניות ארה"ב לקדם את המו"מ בין ישראל לפלסטינים ובמאמציה להכיל את איראן.

לבנון הפכה לעמדה קדמית של איראן בלב המזרח התיכון וחזבאללה מהווה מעין שלוחה של הצבא הסורי. איראן משגרת לארגון נשק ומאמנת את לחמויו. הגבול בין סוריה ללבנון פרוץ לחלוטין ומשאיות מלאות בציוד ונשק עוברות שם לא הפרעה. חלק מן הגבול בין שתי המדינות נשלט על ידי אנשי חיזבאללה וחלק על ידי הארגונים הבלתי-סורים הפרו-סוריים, גוון החזית העממית - המפקדה הכללית של אחמד ג'בילי. לפני כשנה ערך "אלשרק אלאווסטי", יומון סעודי מוערך היוצא לאור בלונדון, מחקר על המתרחש בגבול בין לבנון לסוריה. בכתבה ראשונה שפירסם, שכללה אף תמונות, סופר כי הגבול פתוח לחלוטין ואין מי שיעצור את המשאיות מלאות הנשק הבאות מסוריה. נאמר גם כי זו כתבה ראשונה בסדרה. אלא שלכתבה זו לא היה שום המשך... נראה שסוריה שיגרה אזהרה לסעודים בדרג בכיר לבל ימשיכו לפרסם את כתבותיהם בנושא זה והם צייתו.

התפרקות ברית ה-14 במרץ

המפלגות האנטי סוריות בלבנון, שהיו מאוגדות בברית 14 במרץ (היום בו ארגנו מפלגות אלה הפגנת מחאה גדולה בעקבות ההתנקשות בחייו של רפיק אלחרירי בפברואר 2005 המיוחסת לסוריה/או חיזבאללה), אומנם זכו בבחירות לפרלמנט שנערכו ב-7 ביוני ב-2009 ברוב של 71 מתוך 128 צירים שמונה הפרלמנט, אך תחת אימייה של סוריה, איראן וחזבאללה נאלצו לשפת בממשלה את האופוזיציה הפרו-סורית ולהעניק לה זכות ווטו על החלטותיה. לאמיתו של דבר, קואליציה 14 במרץ התחילה להתפרק עוד לפני הבחירות, כאשר ווליד ג'נבלט הודיע כי מפלגתו אינה משתייכת יותר אליה. הוא הסביר כי עכשיו, לאחר שהצבא הסורי נסוג מלבנון, קואליציה ה-14 במרץ עבדה את ייעודה. לאחר הבחירות והקמת הממשלה שבה מיוצגת מפלגתו, הוא אף התנצל בפני אסד על מתקפותיו החריפות נגדו בארבע השנים הקודמות.

כניעתו של סעד אלחרירי להקמת ממשלה משותפת עם חיזבאללה נתנה את מכת המוות לברית 14 במרץ. יתרה מכך, הממשלה החדשה אף נתנה הכשר לחיזבאללה להחזיק בנשקו ולהשתתף בהגנת המדינה (קרי: נגד ישראל) לצידו של הצבא הלבנוני.

לבנון נכנעת לסוריה

סוריה חזרה לשלוט בלבנון, אף אם צבאה יצא משם. מישל סלימאן נשיא לבנון ביקר בדמשק ואחריו, בעקבות הקמת הממשלה החדשה, יצא לשם ראש הממשלה, סעד חרירי. כביטוי לכניעתו אף נישק את לחייו של אסד, שכלל הנראה בהנחייתו נרצח אביו, רפיק אלחרירי.

סוריה פועלת כיום בלבנון באמצעות חיזבאללה ומספר מפלגות פרו סוריות. היא אומנם נאותה להיתר הקמת שגרירויות של שתי המדינות בדמשק ובבירות, אך הללו משמשות רק כסוּת להבטחות שנתן לנשיא צרפת סרקוזי ולארה"ב. סוריה לא קיימה את הבטחותיה לסמן את הגבול בין שתי המדינות, מה שמבטא היטב כי לא נסוגה מאמונתה וממדיניותה כי סוריה ולבנון הן אחת וכל לבנון, אפילו אם היא מדינה נפרדת, חיונית לביטחונה הלאומי של סוריה שלא תסכים בשום אופן להתנתק ממנה.

הלחץ האירופי לא משפיע על סוריה

סרקוזי, שהיה הראשון להוציא את אסד מבדידותו עוד ב-2008, כאשר הזמין לפאריס להשתתף בהשקת הארגון למען הים התיכון, התאכזב קשות מהתנהגותו של נשיא סוריה, שהפר את הבטחותיו להסיר את ידיו מלבנון ולסייע לקידום תהליך השלום באזור. בינתיים נמשך הדיאלוג עם צרפת ושר החוץ קושניר ושליחו מבקרים בדמשק לעיתים מזומנות - קושניר עצמו היה בדמשק בתחילת השבוע - אך נראה שצרפת איבדה רבות מאשליותיה. גם הסכם האסוציאציה של סוריה עם האיחוד האירופי לא נחתם. לאחר רצח רפיק אלחרירי הושעה המו"מ עליו והתחדש רק לפני שנה כאות של רצון מוטב מצדו של האיחוד האירופי. נראה עם זאת שסוריה אינה מוכנה לקבלו כמות שהוא מאחר שהוא מכיל דרישה לקדם את זכויות האדם - מה שאסד אינו מוכן לקבל.

בתחילת השבוע ביקרו בדמשק גם שר החוץ הגרמני, ווסטרולה וג'ון קרי, ראש וועדת החוץ של הסנאט, אך נראה שגם הם חזרו בידים ריקות. סוריה אינה מראה סימנים כי היא מוכנה למשך את ידיה מלבנון, לצמצם את קשריה עם איראן וגם לא להפסיק את חתרנותה בעיראק, כנראה בתיאום עם איראן. היא גם ממשיכה לארוך בדמשק את המפקדות של חמאס ושל הג'האד האיסלאמי ומתנגדת לשיחות הקרבה בין ישראל לפלסטינים. היא הפגינה זאת באופן גלוי בהצבעה על הנשק בכינוס הליגה הערבית לפני מספר שבועות.

שליטתן של איראן וסוריה בממשלת בירות גורמת גם נזק חמור למאמצי ארה"ב לקדם את הסנקציות על איראן במועבי"ט. לבנון, שהיא חברה בלתי קבועה במועצה וכאמור בחודש מאי הנוכחי היא מכהנת כנשיאת המועצה, מתנגדת ליישום סנקציות על איראן. ארה"ב נאלצה בשל כך לדחות את הדיונים הפורמליים במועבי"ט עד לחודש הבא.

ביקורו של חרירי בארה"ב לא נשא כל פרי

ביום ד' השבוע בתום ביקורו בווינגטון, הגיע סעד אלחרירי לניו יורק וניהל את ישיבת מועצת הביטחון. בנאומו תקף התעכב בעיקר על הצורך לקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים, תוך שהוא מאשים כמובן את ישראל בחוסר ההתקדמות. הוא גם הדגיש את הצורך בפיוס בין העדות בלבנון, אך התעלם לגמרי מן המצב החמור בו נמצאת ארצו ומן השלכות על השלום ועל המלחמה במזה"ת.

נראה שביקורו של סעד אלחרירי בארה"ב לא נשא כל פרי. אומנם ארה"ב התחייבה, מחוסר מדיניות אחרת, להמשיך את הסיוע שלה לצבא לבנון. מאחר שזה המוסד הכלל לבנוני היחיד כיום, אך ברור לה כי ביום פקודה עלול צבא זה להתפרק למרכיביו העדתיים, כאשר רוב החיילים הם שיעים, חלקם תומכי חיזבאללה ומקצת מן הציוד יועבר לחיזבאללה. ארה"ב הקציבה לכך כ-500 מיליון דולר לחמש השנים הבאות. חיזבאללה, מצידו, כבר פתח במתקפה נגד הסיוע האמריקאי. לטענתו הסכם שנחתם בין ארה"ב ללבנון בנושא הסיוע לכוחות הפנים נוגד את החוקה כי הוא חושף סודות של ביטחון לאומי לגורם זר. נראה שפעילותו של חיזבאללה לקעקע את היחסים עם ארה"ב תימשך בתקופה הקרובה.

סעד אלחרירי הסביר בוודאי לאובמה את קשייו עם סוריה ועם חיזבאללה והדגיש כי הוצאתו של חיזבאללה מן הממשלה ו/או נסיון לפרקו מנשקו עלולים לגרום למלחמת אחים חדשה. לא נראה שנימוקים אלה שכנעו את הממשל האמריקאי.

חרירי וג'נבלט החזירו את לבנון לסוריה

לבנון מהווה כיום בעייה חמורה ביותר. ממשלת לבנון שניהלה מדיניות אנטי-סורית מובהקת אחרי רצח רפיק אלחרירי במסגרת ברית 14 במרץ, שבקה חיים לכל חי והפכה לגרורה של ציר הרשע. היא נתנה לחיזבאללה הכשר להחזיק בנשקו ובכך גם את האפשרות שארגון זה יגרור אותה למלחמה עקובה מדם עם ישראל. סעד אלחרירי וג'נבלט אף הפגינו גילויי התרפסות, שלא היו מחוייבי המציאות, בפני אסד והחזירו למעשה את השלטון של סוריה לביירות, אפילו אם צבאה נעדר מלבנון.

חיזבאללה מצוייד כיום בכ-45,000 טילים, רבים מהם מתקדמים ביותר במונחי ג'. פי. או., היכולים לפגוע בכל מקום בישראל. איראן השקיעה סכומי עתק בחימוש ואימון הארגון מאז מלחמת לבנון השנייה ב-2006. אין ספק כי היא מכשירה ומכינה אותו למלחמה בישראל. אין שום סיבה אחרת לקשר בין חיזבאללה ואיראן. ההתקפה על ישראל בוא תבוא בהתאם למטרות של איראן וללוח הזמנים שלה. ברית 14 במרץ התפוגגה והמערב במבוכה ובדילמה לגבי התגובה. מול עיניו השתלטו איראן וסוריה באמצעות חיזבאללה על מדינה עצמאית החברה באו"ם, מבלי שהקהילייה הבינלאומית נקטה בפעולת מניעה כלשהי. איראן וסוריה מסכנות את המזרח התיכון כולו באמצעות לבנון והעולם חסר אוזניים.